

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۱/۲۰

تاثیرگذاری بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی

در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران

ارکیده عباس پور^۱، وحید فلاح^۲، عبدالله علی اسمعیلی^۳

چکیده

هدف از انجام این تحقیق بررسی تاثیرگذاری بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران بوده است. جامعه آماری این تحقیق مراکز آموزشی درمانی غرب استان مازندران می‌باشند که ۳۲۰ نفر به عنوان نمونه در نظر گرفته شدند. در تحقیق موردنظر روش تحقیق توصیفی-پیمایشی می‌باشد. ابزار جمع آوری داده‌ها در این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد. پایایی پرسشنامه‌ها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از (۰/۷) محاسبه شد. برای تعیین روایی این ابزارها از روایی صوری و محتوایی استفاده شد. در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون مدل معادلات ساختاری و نرم افزار Smart PLS استفاده شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها تاثیر بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران مورد تایید قرار داد.

واژه‌های کلیدی: بلوغ دانش، نوآوری سازمانی، مراکز آموزشی درمانی استان مازندران.

^۱ دانشجوی دکتری گروه مدیریت آموزشی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران

^۲ استادیار و عضو هیات علمی گروه مدیریت آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران (نویسنده مسئول)

paper۱۰۳.sub@gmail.com

^۳ استادیار و عضو هیات علمی گروه مدیریت آموزشی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

The impact of knowledge maturity on organizational innovation in medical educational centers of Mazandaran province

The purpose of this research was to investigate the impact of knowledge maturity on organizational innovation in medical education centers of Mazandaran province. The statistical population of this research is the medical education centers of the west of Mazandaran province, where ۳۲۰ people were considered as samples. In this research, the research method is descriptive-survey method. The data collection tool in this research is a researcher-made questionnaire. The reliability of the questionnaires was calculated using Cronbach's alpha coefficient higher than (۰,۷). Form and content validity were used to determine the validity of these tools. In this research, structural equation model test and Smart PLS software were used for data analysis. The results of the data analysis confirmed the effect of knowledge maturity on organizational innovation in medical education centers of Mazandaran province.

keyword: Knowledge maturity؛ organizational innovation؛ medical education centers of Mazandaran province

طرح مسأله

امروزه، مفاهیم نوآوری و بلوغ مدیریت دانش به دلیل آن که هر کدام با ایجاد مزیت رقابتی، حیات سازمان را به دنبال خواهند داشت، به شدت مورد توجه قرار گرفته اند (مصباحی جهرمی و همکاران، ۱۳۹۴). نوآوری دانش نه تنها سازمان را قادر می‌سازد که مزیت رقابتی به دست آورد، بلکه ابزار سودمندی را برای ارتقاء عملکرد سازمان‌ها ارائه می‌کند. نوآوری شامل اجرای موفق ایده‌های خلاقانه در سازمان است. این شرایط، محیط کسب و کار را به محیطی، رقابتی و پر از چالش تبدیل کرده و پارادیم جدیدی را طلب کرده است (حاجی پور و نظر پور کاشانی، ۱۳۸۹). بنابراین نوآوری به بهبود انعطاف پذیری و انطباق با تغییرات می‌پردازد (محمدی استانی و همکاران، ۱۳۹۰).

از این رو، ابداعات نوآوری گرایش بسیار شدیدی به دانش، تخصص و تعهدات کارمندان به عنوان ورودی‌های کلیدی در فرایند خلق ارزش دارد. این در حالی است که سازمان‌ها با نوآوری پذیری بالاتر، در پاسخ به تغییرات محیطی و همچنین گسترش قابلیت‌های جدید که به آنها برای دستیابی به عملکرد بالاتر کمک می‌کند، موفق تر خواهند شد (میزا حسینی و همکاران، ۱۳۹۵). از طرف دیگر دیدگاه دانش محور، سازمان‌ها را به عنوان مخازن دانش و شایستگی مجسم می‌کند این در حالی است که، نظریه نوآوری بر اساس دیدگاه سازمانی و مدیریت دانش یکپارچگی توسعه و کاربرد دانش را تسهیل می‌کند (پاشازاده و همکاران، ۱۳۹۱)، امروزه پیاده سازی یک راهبرد مدیریت دانش کارا و تبدیل سازمان به یک سازمان مبتنی بر دانش، به عنوان شرطی اساسی برای موفقیت سازمان‌هایی در نظر گرفته شده به گونه ای که وارد اقتصاد دانش محور می‌شوند (حسینی امین و همکاران، ۱۳۹۶).

برخورداری از دانش و مدیریت دانش، به موقعیتی استوار برای ادامه‌ی حیات سازمان‌های پویا و نوآور تبدیل شده و حتی توان رقابت در بازارها و تجارت بسته به کسب، توسعه و به کارگیری دانش فردی و سازمانی است (چن و هانگ^۱، ۲۰۱۲). کروگر و جانسون (۲۰۱۰) بیان می‌کنند یکی از رویکردهای سنجش مدیریت دانش، بلوغ مدیریت دانش است.

چارچوب نظری پژوهش

همان طور که بیان شد، مدل‌های بلوغ مدیریت دانش به سازمان‌ها در ارزیابی پروژه‌های مدیریت دانش و اتخاذ استراتژی مناسب برای پیشرفت کمک می‌کنند. این مدل‌ها امکان سنجش وضعیت فعلی و برنامه ریزی گام به گام را برای بهبود و ارتقای سطح بلوغ مدیریت دانش فراهم می‌

کنند (کروگر و جانسون^۱، ۲۰۱۰). بلوغ مدیریت دانش، شناختی از ارزیابی عینی از سطح فعالیت های مدیریت دانش در هر سازمان ارائه می کند و اطلاعات ارزشمندی در زمینه اقدامات مناسبی که باید سازمان برای رسیدن به سطح بعدی بلوغ از نظر توسعه مدیریت دانش انجام دهد، را فراهم می سازد (حسینی امین و همکاران، ۱۳۹۶). با توجه به اهمیت مدیریت دانش و سرمایه گذاری انبوهی که برای استقرار آن صورت می گیرد، یکی از چالش های مهم سازمان ها، آگاهی از چگونگی روند بلوغ مدیریت دانش است. اقدامات مناسب و توجه به عواملی که پیشرفت مدیریت دانش را از مراحل آغازین تا سطح بلوغ مطلوب تسهیل کند، از مهم ترین دغدغه های متولیان مدیریت دانش در سازمان ها به شمار می رود.

در عصری که ساختار فکری آن مملو از عمق بخشیدن به اطلاعات و توجه به نیروی انسانی خلاق و دانش گرا به جای نیروی انسانی عملکردی است، دانش به عنوان اساس و مهمترین عامل رقابت مطرح شده است و در کنار دانش، نوآوری نیز به عنوان مهم ترین عامل جهت بقای سازمان ها در دنیای رقابتی در نظر گرفته می شود. در نتیجه مرز میان کشورهای پیشرفته و در حال پیشرفت در استفاده و بهره برداری بهتر از دانش است نوآوری دانش نه تنها سازمان را قادر می سازد که مزیت رقابتی به دست آورد، بلکه ابزار سودمندی را برای ارتقاء عملکرد سازمان ها ارائه می کند. (جبارزاده و همکاران، ۱۳۹۵) در تحقیق خود تعاریفی از مدیریت دانش، مدل های ارزیابی بلوغ مدیریت دانش، ابعاد مدل APQC، الگوریتم های ارزیابی بلوغ مدیریت دانش، علوم فرا رشته ای و مدل هایی از بلوغ عملیاتی مورد نقد و بررسی قرار گرفته اند. خدیور و عباسی (۱۳۹۵) در تحقیق خود نشان داد متوسط میزان بلوغ مدیریت دانش در سازمان های برتر ایرانی بر روی سطح سوم مدل بلوغ، یعنی سطح استاندارد شده قرار دارد. بررسی ابعاد بلوغ مدیریت دانش نشان می دهند که به ترتیب عامل های فرهنگ، فناوری، فرایند، رهبری و ارزیابی در این شرکت ها وضعیت بهتری دارند. مانیان و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیق خود به منظور تبیین یک مدل جامع، با مرور سیستماتیک ادبیات و به کمک روش پژوهش کیفی فراترکیب (متاستز)، کلیه ابعاد بلوغ کرد. سپس میزان اهمیت و اولویت هر یک از عوامل پیشنهادی به کمک روش کمی آنتروپی شانون، براساس رویکرد تحلیل محتوا تعیین کرد؛ به طوری که این پژوهش هم در روش شناسی و هم نتایج به دست آمده دارای نوآوری است. سرنکو و همکاران (۲۰۱۴) در تحقیق خود سطوح بلوغ مدیریت دانش در پنج مرحله: مرحله ی هرج و مرج؛ مرحله وظیفه؛ مرحله متوسط؛ مرحله پیشرفته و مرحله ادغام تعریف کرد که برای هر سطح ویژگی هایی مشخص شده کرد که براساس آن سطح بلوغ اتحادیه های اعتباری تعیین گشت و تحقیق

تیسایاکورن و همکاران (۲۰۱۳) که در تحقیق خود به منظور هدایت سازمان ها برای بهبود و بهینه سازی توانایی های مدیریت دانش خود در نظر گرفت و بر اساس این پژوهش ابعاد و مراحل بلوغ مدیریت دانش را در تحقیق خود: سطح اکتساب، سطح مقدماتی، سطح استاندارد سیستماتیک، سطح کمی اندازه گیری و کنترل، سطح بهبود مستمر و بهینه سازی معرفی کردند.

روش تحقیق

توجه به وضعیت بلوغ دانش در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران به این مراکز این امکان را می دهد که مهارت کاربرد مدیریت دانش خود را ارزیابی کنند نماید. شاخص هایی برای اندازه گیری بلوغ مدیریت دانش در سازمان وجود دارد. این شاخص ها باید ارزش و اثربخشی مدیریت دانش را بیان نمایند. مدل بلوغ دانش، مبتنی بر شاخص ها برای اندازه گیری میزان توسعه یافتگی مدیریت دانش مراکز آموزشی درمانی استان مازندران موثر است. از طرفی نوآوری، گرایش بسیار شدیدی به دانش، تخصص و تعهدات کارمندان به عنوان ورودی های کلیدی در فرایند خلق ارزش و تاثیر بسزایی در کیفیت خدمات دارند. این در حالی است که مراکز آموزشی درمانی استان مازندران با نوآوری پذیری بالاتر، در پاسخ به تغییرات محیطی و هم چنین گسترش قابلیت های جدید که به آن ها برای دستیابی به عملکرد بالاتر کمک می کند، موفق تر خواهند شد از اینرو در این تحقیق به بررسی تاثیرگذاری بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران می پردازیم.

فرضیه تحقیق

بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران تاثیر معنی داری دارد.

الگوریتم تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر میزان کنترل متغیرها میدانی و از نظر جمع آوری داده ها توصیفی از نوع زمینه یابی است. جامعه آماری این تحقیق کارکنان مراکز آموزشی درمانی غرب استان مازندران می باشد که ۳۲۰ نفر به عنوان نمونه در نظر گرفته شدند. ابزار جمع آوری داده ها در این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته می باشد. در این تحقیق برای بررسی تاثیرگذاری از آزمون مدل معادلات ساختاری استفاده شده است. نتایج با استفاده از نرم افزار smart-pls و spss تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها

برای تحلیل عاملی اکتشافی ابتدا باید پیش شرط لازم برای این فرایند را داشته باشیم. پیش شرط اولیه برای تحلیل عاملی اکتشافی:

۱- کافی بودن حجم نمونه است

۲- متقارن بودن (بدون جهت) روابط سوالات با عامل‌های کشف شونده است.

KMO آزمون کافی بودن حجم نمونه است که برابر با ۰/۸۲۰ و بالاتر از ۰/۷ می‌باشد.

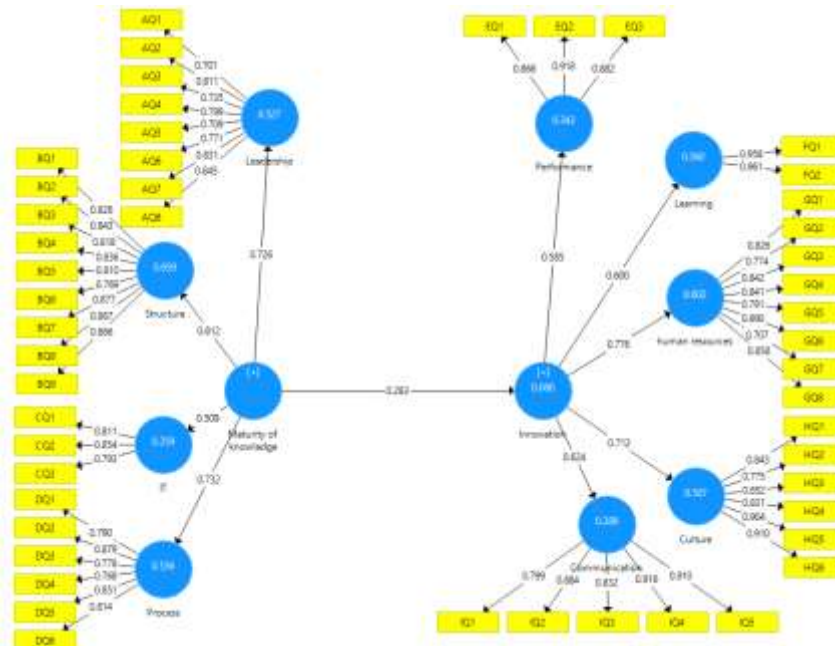
تست بارتلت جهت متقارن بودن انجام و مشاهده گردید مقدار sig برابر با ۰/۰۰۰ که کوچکتر از

۰/۰۵ می‌باشد یعنی روابط کروی یا متقارن هستند.

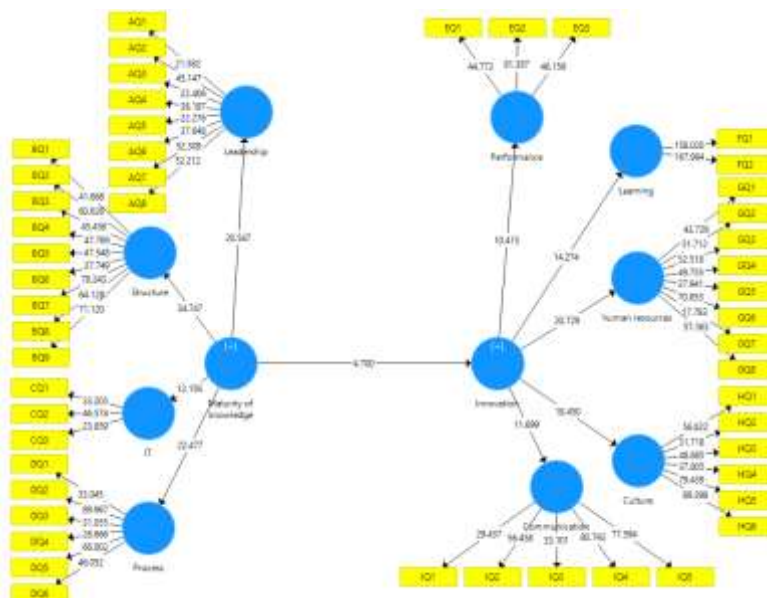
مدل اندازه گیری

آزمون همگن بودن

باید بارهای عاملی تمام سوالات بررسی شود و تک تک بارهای عاملی بالای ۰/۷ باشد.

نمودار ۱. مدل اندازه گیری در حالت تخمین ضرائب استاندارد

نمودار ۲. مدل اندازه گیری در حالت تخمین معنی داری ضرائب

آزمون پایایی مدل

۱- آلفای کرونباخ: همبستگی درونی سؤالات خارج از مدل مقدار آلفای کرونباخ مؤلفه ها باید بالاتر از ۰/۷ باشد لذا همبستگی درونی سؤالات خارج از مدل مورد تأیید قرار می گیرد.

۲- پایایی دلون گلدشتاین (پایایی مرکب یا ترکیبی):

مقدار ضرایب CR نشان می دهد همبستگی درونی سؤالات درون مدل برقرار است. اگر مدل تازه تولد یافته بود CR بالای ۰/۶ مورد تأیید باشد، اگر مدل در مرحله بلوغ باشد CR باید بالای ۰/۷ باشد (کلین^۱، ۲۰۱۰).

۳- پایایی اشتراکی: یعنی یک سوال خودش چقدر تعمیم پذیر است یعنی سؤال بتواند سهم تبیین واریانس خود را در هر مدل حفظ کند (برین^۲، ۲۰۰۵). شاخص آن به نام شاخص اشتراکی (communality) است این شاخص در pls باید برای هر سؤال حساب شود و برای هر متغیر گزارش شود و از مجموع میانگین می گیرد. و برای هر متغیر باید بالای ۰/۵ باشد. با توجه به نتایج حاصل از ۳ آزمون پایایی، مدل از پایایی برخوردار است.

^۱ Kline
^۲ Byrne

آزمون روایی مدل (روایی سازه)

شروط روایی همگرا

۱- باید مقادیر بارهای عاملی تمام سوالات بالای ۰/۷ باشد

۲- تمامی بارهای عاملی باید از نظر آماری معنی دار باشد

مشاهده می‌شود که تمامی ضرائب در سطح اطمینان ۹۹٪ معنی دار هستند و در بازه (۱/۹۶ و -۱/۹۶) قرار ندارند.

۳- AVE میانگین واریانس استخراجی برای هر متغیر

مقادیر AVE برای هر متغیر بر اساس جدول بالاتر از ۰/۵ می‌باشد.

۴- شرط چهارم: $CR > AVE$

با مقایسه مقادیر بدست آمده مشخص می‌شود کلیه مقادیر CR از AVE بزرگتر است لذا شرط چهارم روایی همگرا برقرار است.

نتایج آزمون مدل معادلات ساختاری

نتایج آزمون مدل معادلات ساختاری نشان داد تاثیرگذاری بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران به دلیل اینکه مقدار t-value آن برابر با (۴/۷۰۰) و خارج از بازه (۱/۹۶- و ۱/۹۶) قرار دارد موجب می‌شود در سطح اطمینان ۹۹٪ فرض H_0 رد و فرض H_1 که همان فرض محقق است با ضریب مسیر (۰/۳۸۳) پذیرفته شود بنابراین فرضیه تحقیق مبنی بر اینکه بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران تاثیر معنی داری دارد مورد تایید قرار گرفت یعنی اینکه نتایج نشان داد بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران تاثیر مثبت و معنی داری دارد.

بحث و نتیجه گیری

همان طور که ملاحظه گردید تاثیرگذاری بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران بررسی شد. همان طور که مشاهده شد نتایج نشان داد تاثیرگذاری بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران به دلیل اینکه مقدار t-value آن برابر با (۴/۸۰۱) و خارج از بازه (۱/۹۶- و ۱/۹۶) قرار دارد موجب می‌شود در سطح اطمینان ۹۹٪ فرض H_0 رد و فرض H_1 که همان فرض محقق است با ضریب مسیر (۰/۳۸۳) پذیرفته شود بنابراین فرضیه

تحقیق مبنی بر اینکه بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران تاثیر معنی داری دارد مورد تایید قرار گرفت یعنی اینکه نتایج نشان داد بلوغ دانش بر نوآوری سازمانی در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران تاثیر مثبت و معنی داری دارد.

با توجه به نتایج حاصل از تحقیق پیشنهاد میشود با توجه به نتیجه پژوهش پیشنهاد می‌شود اولاً زمینه و بستر فرهنگی لازم برای توجه به دانش در مراکز مهیا و آماده شود؛ ثانیاً این فرهنگ ترویج یابد و مشارکت در طرح‌های جدید به عنوان یک فرهنگ مطرح گردد و زمانی که مراکز آموزشی درمانی استان مازندران فرهنگ دانش محور را ترویج نمایند، توجه به دانش و کاربرد آن به تدریج در رویکردها و برنامه‌های مراکز نمایان میشود. همچنین استقبال از طرح‌های نوآورانه کارکنان و تفویض اختیار به کارکنانی که دانش بالایی برخوردارند نیز می‌تواند در نوآوری سازمانی مؤثر باشد. پیشنهاد می‌شود جهت ارتقا و بالا بردن دانش کارکنان دوره‌های آموزشی منظم متناسب با نیاز آنان برگزار گردد برگزار نمایند تا موجبات افزایش صلاحیت و مهارت‌های حرفه‌ای کارمندان شده که نهایتاً بهبود کارایی و اثربخشی و نوآوری را به دنبال خواهد داشت همچنین پیشنهاد می‌شود و ازایده‌ها و خلاقیت‌های کارکنان در کلاس‌های آموزشی بهره جوید و برای کارکنانی که طرح یا ایده مناسب برای ارتقا سازمانی ارائه نمودند نیز پاداشی منظور گردد. توسعه مهارت‌های کارکنان در راستای اهداف سازمانی و پاداش دادن باهدف بسترسازی برای ایجاد احساس خود کارآمدی در کارکنان می‌تواند موجبات سلامت سازمانی و به دنبال آن نوآوری سازمانی را در مراکز آموزشی درمانی استان مازندران فراهم آورد.

منابع

پاشازاده، یوسف، صادق فیضی، جعفر، مهدوی، سیدتقی (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین بلوغ مدیریت دانش و نوآوری و کیفیت خدمات درمانک مسکن شهرستان ارومیه، اولین کنفرانس بین المللی مدیریت، نوآوری و تولید ملی، قم، دانشگاه پیمان نور استان خوزستان.

حاجی پور، بهمن، نظر پور کاشانی، حامد (۱۳۸۹). اولویت بندی انواع فرهنگ سازمانی طبق مدل کویین برمبنای میزان اثرگذاری آنها بر یادگیری سازمان. اندیشه مدیریت راهبردی، سال ۴، دوره ۱.

حسینی امین، سیدحامد، میراعلمی، سیده فرنوش، شصتی، ریحانه (۱۳۹۶). مدل بلوغ مدیریت دانش. کنفرانس بین المللی دومین پژوهش در حسابداری و علوم اقتصادی.

۶۴ □ فصلنامه علمی - پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی - سال چهاردهم، شماره دوم، زمستان ۱۴۰۱

خدیور، آمنه، عباسی، فاطمه (۱۳۹۵). ارزیابی بلوغ مدیریت دانش در سیصد شرکت برتر ایرانی. پژوهش های نوین در تصمیم گیری، دوره ۱، شماره ۳، صص ۴۱ - ۳۳.

جبارزاده، یونس، سپهری، فرشته (۱۳۹۵). توسعه مدل علی عوامل انسانی و فرهنگ سازمانی تأثیرگذار بر بلوغ مدیریت دانش سازمانی بر اساس رویکرد فراترکیب. مدیریت فناوری اطلاعات دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، دوره ۸، شماره ۱.

مانیان، امیر، موسی خانی، محمد، حسن زاده، علیرضا، جامی پور، مونا (۱۳۹۳). طراحی مدل بلوغ مدیریت دانش همراستا با استراتژی های کسب و کار با استفاده از روش فراترکیب. اطلاعات دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، دوره ۶، شماره ۲

مصباحی جهرمی، نگارالسادات، ادیب زاده، مرضیه (۱۳۹۴). تأثیر سیستم مدیریت دانش بر نوآوری سازمانی (بررسی نقش یادگیری سازمانی)، مطالعات دانش شناسی، سال ۲، شماره ۵.

محمدی استانی، مرتضی، شعبانی، احمد، رجایی پور، سعید (۱۳۹۰). امکان سنجی و پیاده سازی مدیریت دانش در کتابخانه های دانشگاهی شهر اصفهان بر پایه مدل بکوویتز و ویلیامز. پژوهشنامه کتابداری و اطلاع رسانی، سال ۱، دوره ۱.

میرزا حسینی، ماشالله، تدین، مهدی، حقانی، اعظم (۱۳۹۵). بررسی تاثیر بلوغ مدیریت دانش بر استراتژی نوآوری در خدمات در ادارات ورزش و جوانان استان کرمان. اولین همایش ملی تحولات علوم ورزشی در حوزه سلامت، پیشگیری و قهرمانی.

- Chen, Y., & Huang, H. (۲۰۱۲). Knowledge management fit and its implications for business performance: A profile deviation analysis. *Knowledge-Based Systems*, ۲۷(۹), ۲۶۲-۲۷۰.
- Kline, R.B. (۲۰۱۰) *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. The Guilford Press, New York.
- Byrne, J. (۲۰۰۵). A new short exact geometric confidence interval. *Australian & New Zealand Journal of Statistics*, ۴۷(۴), ۵۶۳-۵۶۹.
- Kruger, C., & Johnson, R. (۲۰۱۰). Information management as an enabler of knowledge management maturity: A South African perspective. *International Journal of Information Management*, ۳۰(۱), ۵۷-۶۷.
- Serenko, A., Bontis, N., Hull, E. (۲۰۱۴). An Application of the Knowledge Management Maturity Model: The Case of Credit Unions, Investigating Knowledge Management Maturity, Twentieth Americas Conference on Information Systems, Savannah
- Tissayakorn, K., Akagi, F., Song, Y. (۲۰۱۳). A Model of Organization Knowledge Management Maturity. *International Journal of Bioscience, Biochemistry and Bioinformatics*, ۲(۶), ۶۱۴-۶۱۸.